

Nota Universiteitsraad

UR nummer
11/041

Aan : Universiteitsraad

Van : Initiatiefnemers brief via voorzitter Universiteitsraad

Opsteller : Stichting Collectieve Actie Universiteiten

Onderwerp : Copie brief aan CvB mbt instellingscollegegeld masteropleiding
rechtsgeleerdheid

Status : Ter kennisname

Behandeling in : -

Kern van de inhoud

Verzoek aan de universiteitsraad

Op verzoek van de initiatiefnemers van de brief wordt deze brief door de raadsvoorzitter doorgeleid.

Bierman Advocaten

Universiteit Utrecht
T.a.v. College van Bestuur
Postbus 80125
3508 TC UTRECHT

Tiel, 24 maart 2011

Inzake: Stichting Collectieve Actie Universiteiten/Universiteit Utrecht
Ons kenmerk: MK/JA, 16071 Uw ref.:

Geacht College,

Tot mij wendde zich de Stichting Collectieve Actie Universiteiten (hierna: "*de Stichting*") met het verzoek om haar belangen te behartigen. Deze brief is gericht aan u omdat u wordt aangemerkt als College van Bestuur als bedoeld in Hoofdstuk 9 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: "*(de) WHW*").

§ 1 Inleiding

1. De Stichting is opgericht ter behartiging van de belangen van onder andere studenten die voornemens zijn om een tweede masteropleiding rechtsgeleerdheid te volgen na het afronden van een eerdere masteropleiding. Het betreft enkele honderden studenten. Veelal zijn dit studenten die bijvoorbeeld na het afronden van hun bachelor rechtsgeleerdheid een andere studie hebben afgerond – vaak filosofie of economie – met als doel om vervolgens de masteropleiding rechtsgeleerdheid te volgen en na het afstuderen als breed georiënteerde jurist de RAIO-opleiding te volgen of advocatuur in te gaan. Deze studieplanning is in de regel ontstaan voor de parlementaire behandeling en voor de invoering van de Wet versterking besturing, zodat met de wetwijziging vanzelfsprekend geen rekening gehouden kon worden. Waar in het navolgende wordt verwezen naar instellingscollegegeld wordt bedoeld het instellingscollegegeld voor de master rechtsgeleerdheid.

BEZOEKADRES
"Lingehage"
Lingedijk 58
4002 XL Tiel
Telefoon +31(0)344 6771 88
Fax +31(0)344 6771 90
www.bierman.nl

POSTADRES
Postbus 124
4000 AC Tiel
E-mail info@bierman.nl

ADVOCATEN
mr. C.G. Klomp
mr. K.F. Leenhouts
mr. Th.H.A. Teeuwen
mw. mr. D. Hofstee-Heijbroek
mr. J.M.A.J. Thielen
mr. J.L.J.J. Nelissen
mr. E.W.J. van Dijk
mw. mr. E.A.M. van Gaal
mw. mr. drs. C.L.V.M. Elassaiss-Schaap
mw. mr. M.A. de Vos-van der Eijk
mr. K.J.T. Boersma
mr. M.W.J. van der Horst
mr. R.C. Faase
mw. mr. M. Wildekamp
mr. J. Uitman
mw. mr. L.C.F. Kroes
mr. S. Schuurman
mw. mr. M.M.A. Timmermans
mr. G.W. Rouwet
mr. W.T. Broer
mw. mr. L. Wonnink
mr. M. Kalkwiek
mw. mr. K.D.C. Schemkes
mw. mr. S.C.L. Groosman

KANTOORDIRECTEUR
G.C. Hokken

JURIDISCH MEDEWERKERS
mw. mr. drs. A.E. van der Eijk
mw. J.A. Broeders

ADVISEUR
mr. J.R. Bierman

Rabobank 15.11.46.004
t.n.v. Stichting Dergengelden
Bierman Advocaten

2. De Wet versterking besturing is op 2 juli 2009 aangenomen door de Tweede Kamer. De Eerste Kamer heeft op 2 februari 2010 het wetsvoorstel na stemming bij zitten en opstaan aangenomen. Ten gevolge van de invoering van voornoemde wet is de WHW onder andere in diër voege gewijzigd dat studenten voor het volgen van een tweede master instellingscollegegeld in plaats van wettelijk collegegeld zijn verschuldigd. Instellingscollegegeld is in de regel aanmerkelijk hoger dan wettelijk collegegeld.
3. De Stichting is de mening toegedaan dat de wettelijke grondslag van het heffen van instellingscollegegeld, artikel 7:46 WHW, ten doel heeft om het gebrek aan de (onderwijs) bijdrage van rijkswege aan instellingen te compenseren door die instellingen in staat te stellen tot het heffen van een instellingscollegegeld dat hoger ligt dan het wettelijk collegegeld. Evenwel lijkt de hoogte van het instellingscollegegeld aanmerkelijk hoger te zijn dan het gebrek aan (onderwijs) bijdragen van rijkswege. Ook is de hoogte van het instellingscollegegeld onevenredig hoog in vergelijking met de kwaliteit van het aangeboden onderwijs. Voorts is het opmerkelijk dat de hoogte van het instellingscollegegeld per instelling aanmerkelijk verschilt. Een en ander is aanleiding voor de Stichting om hier met u overleg over te plegen en zo nodig rechtsmaatregelen te treffen.
4. De Stichting is een rechtspersoon als bedoeld in artikel 3:305a BW en heeft het volgende doel:

"De stichting heeft ten doel het voorkomen van nadeel voor studenten ten gevolge van de invoering en de uitvoering van de door middel van de Wet versterking besturing gewijzigde Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en het ter verdeling onder gedupeerde studenten, verkrijgen van financiële compensatie voor het nadeel dat zij door de invoering en de uitvoering van voornoemde wet hebben geleden, zomede al hetgeen met het vorenstaand verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn."
5. Voor zover nodig dient deze brief te worden beschouwd als een verzoek tot overleg in de zin van artikel 3:305a lid 2 BW. In dat kader merkt de Stichting op dat indien niet aan voornoemd verzoek tot informatie en overleg wordt voldaan, zij voornemens is om rechtsmaatregelen te treffen.

§ 2 Doel van het instellingscollegegeld

6. Het wettelijk uitgangspunt is dat door de student wettelijk collegegeld als bedoeld in artikel 7:45 WHW wordt betaald. Indien niet is voldaan aan de voorwaarden van artikel 7.45 WHW, eerste, tweede of zesde lid, is de student in beginsel instellingscollegegeld verschuldigd.
7. Artikel 7.46 WHW bevat de regeling inzake het instellingscollegegeld. Artikel 7.46 WHW, lid 2 en lid 3 bepalen – kort samengevat – dat het instellingsbestuur de hoogte van het instellingscollegegeld vaststelt en dat de hoogte per opleiding of groep van opleidingen of per groep of groepen studenten verschillend *kan* zijn (differentiatie).
8. Het is aan de instellingen om het beleid ten aanzien van het instellingscollegegeld vorm te geven en hun keuzes te motiveren (Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2010-2011, 32 471, NR 2, verslag van een schriftelijk overleg, p. 7). Uiteraard dienen gelijke gevallen gelijk te worden behandeld. In dit kader is door de Minister bepaald dat een instelling die gebruik maakt van de mogelijkheid tot differentiatie in de hoogte van het instellingscollegegeld voor onderscheidende groepen studenten en opleidingen het nut en de noodzaak van een (gefaseerde) stijging van het collegegeld dient te motiveren (Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, Aangangsels van de handelingen, 2421, p. 1).
9. In dit kader heeft de Minister aangegeven niet over een allesomvattend inzicht in het instellingscollegegeld te beschikken, doch om dit te verkrijgen, is bij de behandeling van het wetsvoorstel Versterking besturing in de Eerste Kamer toegezegd de invoering van de collegegeldsystematiek jaarlijks te monitoren en na drie jaar (in 2013) te evalueren (Kamerstukken, EK, vergaderjaar 2009-2010, 31 8231, E). De onder punt 3 genoemde opmerkelijkheden nopen evenwel tot de conclusie dat de belangen van studenten onevenredig worden aangetast door deze evaluatie af te wachten.

§ 3 Verzoek tot beantwoording nadere vragen

10. De hoogte van het instellingscollegegeld is minimaal de hoogte van het wettelijk collegegeld, welke thans € 1.672,- bedraagt. De hoogte van het instellingscollegegeld is aanmerkelijk hoger dan dit minimum en is in de regel gedifferentieerd. Evenwel is de hoogte en het nut en noodzaak van differentiatie tot op heden niet door u gemotiveerd.

Dit is reden voor de Stichting aanleiding om u de volgende vragen te stellen:

§ 3.1 Algemeen

- a. Wat is de onderbouwing van de hoogte van het instellingscollegegeld?
- b. Wat is de onderbouwing van de nut en noodzaak van de differentiatie van het instellingscollegegeld?
- c. Uit welke elementen is het instellingscollegegeld opgebouwd?

§ 3.2 Financiële gegevens

- d. Wat waren de jaarlijkse uitgaven aan het onderwijs per rechtenstudent die zich heeft ingeschreven voor een master rechtsgeleerdheid en wat zijn de begrootte onderwijsuitgaven voor deze studenten voor 2011-2012?
- e. Hoeveel inkomsten uit rijksbijdrage mist de instelling in 2010-2011 door de wetwijziging van de WHW c.q. wat is de begroting van de gemiste inkomsten?
- f. Wat voor inkomsten uit wettelijk collegegeld van studenten die de master rechtsgeleerdheid vormen vermeerderd met rijksbijdrage terzake deze studenten zouden er ceteris paribus door de instelling worden ontvangen in 2011-2012?
- g. In hoeverre heeft u binnen de begroting 2011-2012 de hoogte van de gemiste inkomsten gedifferentieerd naar andere opleidingen en daarop de heffing van uw instellingscollegegeld gebaseerd?
- h. In hoeverre heeft u bij de vaststelling van de hoogte van het instellingscollegegeld onderscheid gemaakt tussen gemiste rijksbijdragen in onderwijs- en onderzoekskosten en zo ja, op welke wijze heeft u zich bij de vaststelling van de hoogte van het instellingscollegegeld laten leiden door het resultaat van voornoemd onderscheid?
- i. Wat voor inkomsten uit instellingscollegegeld van rechtenstudenten die zich inschrijven voor de master rechtsgeleerdheid zijn er begroot?
- j. Worden de inkomsten uit instellingscollegegeld interfacultair besteed en zo ja, wat is de (bedrijfseconomische) onderbouwing van de keuze hiervoor?
- k. Worden de inkomsten uit rijksbijdragen interfacultair besteed en zo ja, wat is de (bedrijfseconomische) onderbouwing van de keuze hiervoor?

- l. Acht u de voorgestane hoogte van het instellingscollegegeld evenredig met het voor de (tweede) master rechtsgeleerdheid misgelopen onderdeel rijksbijdragen?

§ 3.3 Kwaliteit

- m. Welke kwaliteitsstandaarden – anders dan bedoeld in de ‘niet-goed-geld-terug’ regeling in de WHW – hanteert het accreditatieorgaan als bedoeld in artikel 5a.2. WHW?
- n. Hoe worden voornoemde kwaliteitsstandaarden bewaakt?
- o. Beschikt uw instelling over interne procedures, standaarden of richtlijnen voor het waarborgen van de kwaliteit van het aangeboden onderwijs anders dan de procedures en richtlijnen die door het accreditatieorgaan worden vastgesteld?
- p. Op welke wijze heeft instelling invulling gegeven aan de door de VSNU vastgestelde 'code goed bestuur universiteiten 2007'?
- q. Acht u de verhouding tussen de hoogte van het instellingscollegegeld en de kostprijs van de master billijk?
- r. Acht u de verhouding tussen de geleverde kwaliteit en de hoogte van het instellingscollegegeld billijk?

§ 3.4 Overleg en akkoorden

- s. Heeft over de hoogte van het instellingscollegegeld overleg plaatsgevonden met andere instellingen en zo ja, wat was de inhoud en uitkomst van dit overleg?
- t. In hoeverre acht u zich gebonden door het Begrotingsakkoord 2008, ondermeer ondertekend door de VSNU?
- u. Is er een gesloten convenant tussen de universiteiten en de hbo-instellingen waarin is bepaald dat in de komende drie jaar (na januari 2010) niet meer dan het toenmalige wettelijke collegegeld wordt gevraagd?

§ 3.5 Overige vragen

- v. Zijn er prijssubstituten voor de door uw instelling aangeboden master opleiding rechtsgeleerdheid.

- Indien dat niet het geval is, in hoeverre acht u het bezwaarlijk dat er voor de master opleiding rechtsgeleerdheid geen prijssubstituten in Nederland zijn?
- w. Zijn er kwaliteitssubstituten voor de door uw instelling aangeboden master opleiding rechtsgeleerdheid. Indien dat niet het geval is, in hoeverre acht u het bezwaarlijk dat er voor de master opleiding rechtsgeleerdheid geen kwaliteitssubstituten in Nederland zijn?
 - x. Kwalificeert naar uw mening het aanbieden van een tweede master tegen betaling van instellingscollegegeld als het uitvoeren van een taak in het kader van het algemeen economisch belang?
 - y. Ben u van mening dat het aanbieden van een niet bekostigde tweede masteropleiding kwalificeert als een 'marktactiviteit' in de zin van artikel 4.4 van de 'code goed bestuur universiteiten 2007'?
 - z. Bent u van mening dat artikel 24 Mededingingswet ook van toepassing is op instellingen?
 - aa. Bent u van mening dat de instelling een economische machtspositie heeft als bedoeld in artikel 24 Mededingingswet voor wat betreft het aanbieden van de master rechtsgeleerdheid?
11. De Stichting verzoekt u om uw antwoorden op bovenstaande vragen voor zover mogelijk te staven aan de hand van documenten, waaronder tenminste doch niet beperkt tot notulen en besluiten van het College van Bestuur.

§ 4 Verzoek tot overlegging bescheiden

12. De Stichting verzoekt u tot overlegging van de volgende bescheiden:
- a. het gesloten covenant tussen de universiteiten en de hbo-instellingen waarin is bepaald dat in de komende drie jaar (na januari 2010) niet meer dan het huidige wettelijke collegegeld wordt gevraagd;
 - b. notulen van de vergaderingen van het College van Bestuur waarin de hoogte van het instellingscollegegeld is bepaald;
 - c. indien en voor zover mogelijk notulen van overige organen van uw instelling waarin de hoogte van het instellingscollegegeld is bepaald/besproken;
 - d. indien en voor zover mogelijk notulen van vergaderingen met rijksambtenaren waarin de vraag wat de hoogte van het instellingscollegegeld kan zijn aan de orde is geweest;

- e. de meest recente accreditatierapporten met betrekking tot de master rechtsgeleerdheid en/of de opleiding rechtsgeleerdheid als geheel;
 - f. de meest recente auditrapporten of gelijkwaardig met betrekking tot de implementatie en handhaving van kwaliteitsstandaarden anders dan die door het accreditatieorgaan zijn vastgesteld;
 - g. de meest recente begroting alsmede – voor zover mogelijk – de conceptbegroting voor het komende begrotingsjaar – als bedoeld in artikel 2:8 WHW.
13. Voor zover nodig dient deze brief te worden gezien als een beroep op de Wet openbaarheid bestuur (WOB). Indien en voor zover de documenten waarom wordt verzocht informatie bevatten over persoonlijke beleidsopvattingen van bestuurders of ambtenaren, tenzij dezen daartegen geen bezwaar hebben, verzoekt de Stichting om overlegging van de documenten met dien verstande dat voornoemde informatie wordt gegeven in niet tot personen herleidbare vorm.
14. Indien u van mening bent dat een van de uitzonderingen op de verplichting tot overlegging van informatie als bedoeld in artikel 10 WOB zich voordoet, verneemt de Stichting dit graag onverwijld. Indien dit verzoek om informatie te ruim geformuleerd is als bedoeld in artikel 3, lid 4 WOB verzoekt de Stichting u ook om dit zo snel mogelijk aan te geven.

§ 5 Voorgenomen vordering en grondslagen

15. Artikel 7:46 WHW behelst een bepaling ter invulling van de onderwijsovereenkomst tussen student en instelling. Nu de verhouding tussen student en instelling voor wat betreft deze volgt uit de onderwijsovereenkomst privaatrechtelijk van aard is, is de civiele rechter bevoegd om kennis te nemen van een geschil daaromtrent.
16. Gelet op het bepaalde in artikel 3:305a, lid 2 BW informeert de Stichting u via deze weg ook van haar voorgenomen vordering alsmede, doch ten overvloede zij opgemerkt onverplicht, van de grondslagen daarvan. De Stichting zal vorderen dat de hoogte van het instellingscollegegeld wordt gemaximaliseerd op het verlies aan inkomsten van de instelling door het gebrek aan rijksbijdrage voor studenten rechtsgeleerdheid die een tweede master volgen. Hiertoe zal – naar het zich thans laat aanzien – tenminste het onderstaande ten grondslag aan worden gelegd:

- a. de hoogte van het instellingscollegegeld is in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur die de instelling ook bij het aangaan en uitvoeren van privaatrechtelijke overeenkomsten, in acht moet nemen. Zie HR 27 maart 1987, NJ 727, m.nt. MS (Amsterdam/Ikon), HR 24 april 1992, Gst. 6950, m.nt. HH en Hoge Raad, 26 april 1996, JB 1996/159;
 - b. de Wet versterking besturing ter wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek geeft instellingen een doelgebonden bevoegdheid tot het heffen van instellingscollegegeld. Deze bevoegdheid wordt in casu overschreden, hetgeen tot misbruik van de bevoegdheid leidt;
 - c. de instelling maakt misbruik van een economische machtspositie ex artikel 24 MW.
17. Ook zal de stichting een voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 223 Rv vorderen, met als doel dat de heffing van instellingscollegegeld wordt opgeschort tot het einde van de procedure.

In afwachting van uw spoedig tegenbericht.

Hoogachtend,

M. Kalkwiek

